

DOI No: <http://dx.doi.org/10.14225/Joh263>

İĞDIR MERKEZ AĞZININ SÖZ VARLIĞI ÜZERİNE BİR TASNİF ÇALIŞMASI

M. Fatih ALKAYIŞ*
Perihan NUYAN**

Özet

Bu çalışmada, Iğdır Merkez ağzının söz varlığı ortaya konulmuş ve bu söz varlığını oluşturan kelimeler türlerine göre tasnif edilmiştir. İçerisinde toplam 256 kelimenin yer aldığı Iğdır Merkez ağzının söz varlığı, öncelikle *isimler* ve *filler* olmak üzere iki ana başlıkta verilmekte; ardından her biri kendi aralarında alt başlıklara ayrılmaktadır. *İsimler* sırasıyla isim, sıfat, zarf, zamir, edat gibi kelime türlerinden oluşurken, *filler* de yapısına göre basit, türemiş ve birleşik olmak üzere üç alt başlıkta değerlendirilmektedir. Iğdır Merkez ağzının söz varlığının ele alındığı bu makale, konuyla ilgili çalışma yapacak araştırmacılar için bir başlangıç veya hareket noktası teşkil etmektedir.

Anahtar Kelimeler: *Iğdır Ağzı, Söz Varlığı, Kelime Türleri*

A Classification Study On The Vocabulary Of The Central Iğdır Dialect

Abstract

In this article, the vocabulary of Central Iğdır dialect is given and the words composing this vocabulary is classified according to their types. Central Iğdır dialect's vocabulary consisting by 256 words is primarily given by two titles as the nouns and the verbs; and then each one is apated subheads by themselves. The nouns are consisted by the nouns, adjectives, adverbs, pronouns and prepositions respectively; the verbs are handled by three subheads as the simple, additive and combined verbs. This article, the vocabulary of Central Iğdır dialect was dealt in it, is an origin and starting point for researchers who will study as relevant to the topic.

* Yrd. Doç. Dr., Adıyaman Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

** Adıyaman Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Mezunu.

Keywords: *The Dialect of Iğdır, Vocabulary, The Word Types*

Giriş

Iğdır, yurdumuzun Doğu Anadolu Bölgesi'nin en doğusunda yer alan, geleneksel kültürün yoğun olarak yaşandığı bir ildir. Günümüze kadar çeşitli kültürlerle ev sahipliği yapmasına ve zengin bir dil ve edebiyat malzemesine sahip olmasına rağmen, Iğdır ağzı üzerine yeterince araştırma yapılmamıştır.¹

Iğdır adının Oğuz Han'ın altı oğlundan biri olan Cengiz Alp'in en büyük oğlu olan Iğdır Bey'den geldiği; kelime manasının da “büyük, yiğit, başkan, ulu, bahadır” gibi anlamlar taşıdığı bilinmektedir (bk. Iğdır Turizm Rehberi, s.7). Tarih öncesi çağlardan bu yana önemli bir yerleşim bölgesi sayılan Iğdır'ın ilk sakinlerinin Orta Asya'dan gelen Hurriler olduğu düşünülmektedir. Bu da M.Ö. 5000-4000 yıllarına karşılık gelmektedir.²

“Ağız çalışmaları, stratejik dil araştırmaları açısından uçsuz bucaksız kaynak niteliğindedir” (Yavuz, 15: 2009). Iğdır Merkez ağzının söz varlığını ortaya koyan bu çalışmanın³, üzerinde yok denecek kadar az yayının yapıldığı bu ağız için bir kaynak ve hareket noktası olacağı düşüncesindeyiz. Bu makalede, daha önceden yörede derlediğimiz metinlerden hareketle elde edilen Iğdır Merkez ağzının söz varlığı alfabetik sırayla bütün olarak verilecek; ardından bunlar kelime türlerine göre tasnif edilerek, üzerlerinde çeşitli değerlendirmeler yapılacaktır.⁴

Iğdır Merkez Ağzının Söz Varlığı

abey :	ağabey
ac :	aç
açıt :	açık
ağ- :	akmak
ağ :	kuyu
ağıl :	akıl
ağıllı :	akıllı

¹ Iğdır ağzı üzerine yapılmış olan belli başlı çalışmaları şöyle sıralayabiliriz: Sunay Gültekin'in “Iğdır Ağzı Üzerine Bir İnceleme” adlı çalışması (1975), Hüsnâ Kavaklıçesme'nin “Kars ve Iğdır Azerileri Ağzı” adlı çalışması (2010).

² Ayrıntılı bilgi için bk. Iğdır Turizm Rehberi, s.8.

³ Bu çalışma; Perihan Nuyan'ın, 2013 yılında Adıyaman Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi TDE Bölümünde Danışmanı Yrd. Doç.Dr. M. Fatih Alkayış yönetiminde hazırlamış olduğu “Iğdır Merkez Ağzı” adlı lisans tezinden hareketle ortaya konmuştur.

⁴ Bu çalışmada ele aldığımız Iğdır Merkez ağzının söz varlığı 256 kelimedenden oluşmaktadır.

İğdır Merkez Ağzının Söz Varlığı Üzerine Bir Tasnif Çalışması

aħır :	“peki, şimdi, öyleyse” anlamlarında kullanılan bir kelime
aħod :	tüfek
aħraba :	akraba
anna- :	anlamak
annaş- :	anlaşmak
annaT- :	anlatmak
apar- :	götürmek
arħadaş :	arkadaş
aşura :	aşure tatlısı
ayaħ :	ayak
aydınlıħ :	aydınlık
álma :	elma
áskerlik :	askerlik
bêle :	böyle
bôyü- :	büyümek
baħ- :	bakmak
bala :	yavru, küçük çocuk
bavıl :	bavul
bedaFa :	bedava
behtevar :	şanslı, mutlu
belké :	belki
bes :	“yeter” anlamında kullanılan bir edat
bi :	bir
bibi :	hala, babanın kız kardeşi
buçuħ :	buçuk
buğda :	buğday
büyüh :	büyük
caca :	bir tarım aleti
cır- :	yırtmak
cırilla- :	cırıldamak
cigara :	sigara
cinaze :	cenaze
çeh- :	çekmek
çeke :	ceket
çeneK :	çapa

çihur :	çıkar, kazanç
çifçi :	çiftçi
çocuh :	çocuk
çoh :	çok
çöreh :	çörek
dáirá :	daire
dakka :	dakika
damates :	domates
deel :	değil
deél :	değil
dene :	tane
desti :	deste
deyışih :	değişik
doGGuz :	dokuz
doğ- :	doğurmak
dohtor :	doktor
döğ- :	dövmek
döş :	bağır, göğüs
duraḥ- :	duralamak, duraklamak
duva :	dua
düün :	düğün
ebedilih :	ebedilik, sonsuzluk
ehle- :	eklemek
elehtirih :	elektrik
emehli :	emekli
emi :	amca
eşir :	aşiret
eyaKKabı :	ayakkabı
eymek :	ekmek
éyi :	iyi
ële :	öyle
ëlese :	öyleyse
fasilye :	fasulye
ferş :	felç
filankes :	falanca
fotraf :	fotoğraf

Iğdır Merkez Ağzının Söz Varlığı Üzerine Bir Tasnif Çalışması

GabaK :	erkenden, önceden
Gabah :	sonra, birazdan
Gağ- :	kalkmak
GaraGoyun :	Karakoyun (ilçe adı)
Garpiz :	karpuz
Gavın :	kavun
Gavır- :	kavurmak
Gaviş- :	kavuşmak
GavGa :	kavga
Gayıt- :	dönmek
GaymaKam :	kaymakam
Gız :	kız
Gocala- :	yaşlanmak
Gorhu :	korcu
Gulağ :	kulak
Guyla- :	paketlemek, hazırlamak
gej :	geç
gemeni :	“demek ki, anlaşılan” anlamında kullanılan bir edat
genc :	genç
gerçeh :	gerçek
gereh :	gerek
getır- :	getirmek
gét- :	gitmek
gij :	aptal, salak
gireveli :	alımlı, yiğit, delikanlı
hamı :	hepsi
hana :	“işte” anlamında kullanılan bir gösterme edatı
hara :	nere, nereye
herde :	her türlü
heye :	evet
héç :	hiç
hökümet :	hükümet
hüdüt :	hudut, sınır
hain :	hain
halğ :	halk
halK :	halk

hanım :	hanım
hâber :	haber
hâtır :	hatır
herçliĝ :	harçlık
hına :	kına
hırda :	ufak tefek, küçük
hırhız :	hırsız
idir :	Iğdır
igitliK :	yiğitlik
illeş- :	iyileşmek
indi :	şimdi
ine :	iğne
Ḳaför :	kuaför
Ḳatıḥ :	yoğurt
kâĝ :	çapa
kâĝ eyle- :	çapa yapmak
kâĝız :	kâğıt
kef ol- :	fayda vermek
kerme :	tezek
kimin :	gibi
kirbit :	kibrit
küçü :	küçük
küçüh :	küçük
kôrk :	kürk
lámpá :	lamba
lepe :	kırık nohut
lúzúm :	lüzum
makne :	makine
maş :	baklagillerden bir bitki, mürdümük
máhle :	mahalle
mehárrem :	Muharrem ayı
mehel :	mahal
meke :	mısır
mekine :	makine
meleh :	melek
men :	ben

Iğdır Merkez Ağzının Söz Varlığı Üzerine Bir Tasnif Çalışması

merik:	adam, yetişkin erkek
meşur :	meşhur
mırilla- :	mırıldamak
mot :	mont, kaban
môhür :	mühür
munlar :	bunlar
naḥ :	nah
neçe :	nasıl, ne kadar
nene :	nine, büyük anne
neve :	evlat, torun
neynı- :	ne eylemek, ne yapmak
nikâḥ :	nikah
oḥ :	bir ünlem
oḥu- :	okumak
ot- :	oturmak
óbür :	öbür, diğer
öleyin :	ögle vakti
ördeh :	ördek
öretmen :	öğretmen
örgeḥ- :	öğrenmek
örget- :	öğretmek
övle :	ögle
öz :	kendi
ôle :	öyle
pamiğ :	pamuk
pamiḥ :	pamuk
pamiḥ :	pamuk
Piç- :	biçmek
pij :	piç
pisküvi :	bisküvi
pişih :	kedi
pişmanlıḥ :	pişmanlık
Pit- :	bitmek
Poz- :	bozmak
Pütün :	bütün
rahmetlih :	rahmetli, ölmüş kimse

rezillih :	rezillik
sabah :	sabah
sağlıh :	sađlık
sahab :	sahip
sağla- :	korumak, saklamak
sağlığ :	sađlık
sahte :	sahte
samanlıh :	samanlık
sálam :	selam
sehse :	seksen
sekkiz :	sekiz
sevmeğ :	sevmek
siğıntı :	sıkıntı
sikender :	İskender
silah :	silah
sine :	göğüs, bağır
skerpin :	ayakkabı
söğ- :	sövmek
süküt :	sükut, sessizlik
şaha :	şaka
şehşi :	Muharrem ayının onuna verilen ad
şile :	sille, tokat
şóför :	şoför
tađsi :	taksi, araba
táne :	tane
tansyon :	tansiyon
tap- :	bulmak, almak
taplama :	tandır ekmeđi
Tağ- :	takmak
Taş :	taş
táze :	yeni
teh :	tek
temmız :	temiz
tendir :	tandır, ekmek pişirilen yer
terı :	nasıl

Iğdır Merkez Ağzının Söz Varlığı Üzerine Bir Tasnif Çalışması

teze :	taze, yeni
tezeh :	tezek
toy :	düğün, şenlik
töbe :	tövbe
Tezgâ :	tezgâh
Tik- :	dikmek
Tohun- :	dokunmak
Tol- :	dolmak
Tolan- :	dolanmak
Töh- :	dökmek, harcamak
Tuvar :	duvar
Tuzah :	tuzak
Tükkân :	dükkân
Tüş- :	düşmek
uçah :	uçak
uğurla- :	çalmak
uşah :	çocuk
uzah :	uzak
ünüverste :	üniversite
üz :	yüz, surat
vâfat :	vefat
yad :	hafıza, akıl
yağ- :	yakmak
yağala- :	yakalamak
yaşşı :	güzel, iyi
yarpağ :	yaprak
yavız :	yavuz
yavri :	yavru
yeddi :	yedi
yeke- :	büyümek
yemeh :	yemek
yığ- :	toplamak, biriktirmek
yıhı- :	yıkamak
yoh :	yok
yuharı :	yukarı
zergel :	beddua, musibet sözü

Değerlendirme

Iğdır Merkez ağzının söz varlığını oluşturan kelimeler türlerine göre incelenecek olursa bunları öncelikle “isimler” ve “fiiller” olmak üzere iki ana başlık altında toplayabiliriz. İsimler kendi aralarında *isim*, *sıfat*, *zarf*, *zamir* ve *edat* gibi türlere ayrılmakta; fiiller ise yapı bakımından *basit*, *türemiş* ve *birleşik* olmak üzere üç alt başlıkta ele alınmaktadır.

İsimler

İsimler, aslında *isim*, *sıfat*, *zarf*, *zamir*, *edat*, *ünlem*, *bağlaç* vb. türleri kapsayan genel bir kavramdır. Yani “bir oluş ve kılış bildiren fiilin dışında kalan ve ad gibi çekilebilen kelime sınıflarının tümüne verilen addır” (Korkmaz, 2007: 7). Burada, “isimler” ana başlığı altında öncelikle adların hepsini alfabetik olarak bir arada verdik, ardından bunları alt türlerine göre sıraladık.

abey	bi	deyişih
ac	bibi	doGGuz
açih	buçuh	dohtor
ağ	buğda	döş
ağıl	büyüh	duva
ağıllı	caca	düün
ağır	cigara	ebedilih
ağod	cinaze	elehtirih
ağraba	çeke	emehli
arhadaş	çeneK	emi
aşura	çihir	eşir
ayağ	çifçi	eyaKQabı
aydınlıh	çocuğ	eymek
álma	çoğ	éyi
áskerlik	çöreh	êle
bêle	dáirá	êlese
bala	dakka	fasilye
bavıl	damates	ferş
bedaFa	deel	filankes
behtevan	deél	fotraf
belké	dene	GabaK
bes	desti	Gabah

Iğdır Merkez Ağzının Söz Varlığı Üzerine Bir Tasnif Çalışması

GaraGoyun	ine	ördeh
Garpız	Çaför	öretmen
Gavın	Çatıh	övle
GavGa	kâğ	öz
GaymaÇam	kâğız	öle
Gız	kerme	pamığ
Gorhu	kimin	pamıh
Gulağ	kirbit	pamıh
gej	küçü	pij
gemeni	küçüh	pisküvi
genc	körk	pişih
gerçeh	lámpá	pişmanlıh
gereh	lepe	Pütün
gij	lúzúm	ráhmetlih
gireveli	makne	rezillih
hamı	maş	sabağ
hana	máhle	sağlıh
hara	mehárrem	sahab
herde	mehel	sağlığ
heye	meke	sahte
héç	mekine	samanlıh
hökümet	meleh	sálam
hüdüt	men	sehzen
hain	meriK	sekkiz
halı	meşur	sevmeğ
halÇ	mot	sıhıntı
hanım	möhür	sikender
háber	munlar	silah
hátır	nağ	sine
herçliğ	neçe	skerpin
hına	nene	süküt
hırda	neve	şağa
hırhız	nikâh	şehşı
idir	oğ	şile
igitliK	óbúr	şóför
indi	öleyin	

taḥsi	toy	yad
táne	töbe	yaḥşı
tansyon	Tezgâ	yarpağ
taplama	Tuvar	yavız
Taş	Tuzah	yavri
táze	Tükkân	yeddi
teh	uçah	yemeh
temmız	uşah	yoḥ
tendir	uzah	yuḥarı
terı	ünüverste	zergel
teze	üz	
tezeh	váfat	

İsimler

“Canlı ve cansız varlıklara, çeşitli somut ve soyut kavramlara ad olan kelime türüne” (Korkmaz, age., 7) isim denir. İğdır Merkez ağzında kullanılan ve aşağıda sıralanan “*GaraGoyun, idir, mehárrem, sikender*” kelimeleri özel adları oluştururken, diğerleri de tür adlarını oluşturmaktadır.

abey	buğda	döş
aḥ	caca	duva
aḥıl	cigara	düün
aḥır	cinaze	ebedilih
aḥod	çeke	elehtirih
aḥraba	çeneK	emi
arḥadaş	çıḥır	eşir
aşura	çifçi	eyaKıKı
ayaḥ	çocuḥ	eymek
aydınlıḥ	çöreh	fasilye
álma	dáıra	filankes
áskerlik	dakka	fotraF
bala	damates	GaraGoyun
bavıl	dene	Garpız
bibi	desti	Gavın
buçuḥ	doGGuz	GavGa
	doḥtor	GaymaKam

Iğdır Merkez Ağzının Söz Varlığı Üzerine Bir Tasnif Çalışması

Gız	mehárrem	skerpin
Gorhu	mehel	süküt
Gulaḥ	meke	şaha
genc	mekine	şile
gerçeh	meleh	şóför
hökümet	meriK	taḥsi
hüdüt	mot	táne
ḥain	möhür	tansyon
ḥalḥ	nene	taplama
ḥalK	neve	Taş
ḥanım	nikâḥ	tendir
ḥáber	ördeh	tezeh
ḥátur	öretmen	toy
herçliĝ	övla	töbe
ḥına	pamiĝ	Tezgâ
ḥırḥız	pamiḥ	Tuvar
idir	pamıḥ	Tuzah
igitliK	pisküvi	Tükkân
ine	pişih	uçah
Ḳaför	pişmanlıḥ	uşah
Ḳatıḥ	rezillih	ünüverste
kâĝ	sabaḥ	üz
kâĝız	saĝlıḥ	váfat
kerme	saḥlıĝ	yad
kimin	samanlıḥ	yarpaĝ
kirbit	sálam	yavri
körk	sehzen	yeddi
lámpá	sekkiz	yemeh
lepe	sevmeḥ	yoh
lúzúm	sıḥıntı	yuharı
makne	sikender	zergel
maş	silah	
máhle	sine	

Sıfatlar

“Somut ve soyut ad ve kavramları niteleme, belirtme, yer gösterme, sayı gösterme, sorma gibi çeşitli yönlerden vasıflandıran, sınırlayan kelime türlerine” (Korkmaz, age., 188) sıfat denir. İğdır Merkez ağzında kullanılan sıfatlar şunlardır:

ac	êle	râhmetlih
açıh	ferş	sabağ
ağıllı	genc	sahab
aydınlıh	gerçeh	sahte
bêle	gij	sehzen
bedaFa	gireveli	sekkiz
behtevar	hamı	táze
bi	hain	teh
buçuğ	hırda	temmız
büyüh	küçüh	teze
çoğ	meşur	uzağ
deyişih	neçe	yağşı
doGGuz	óbúr	yavız
emehli	pij	yavri
éyi	Pütün	yeddi

Zarfıar

“Fiillerin, sıfatların, sıfat-fiillerin ve görev bakımından zarf niteliğindeki kelimelerin anlamlarını zaman, ölçü, niteleme, yer-yön, vasıta, miktar, şart gibi çeşitli bakımlardan etkileyerek daha belirgin duruma getiren veya sınırlayan kelime türüne” (Korkmaz, age., 250) zarf denir. İğdır Merkez ağzında kullanılan zarfıar şunlardır:

ağır	gej	sabağ
bêle	indi	terı
êle	öleyin	yuğarı
GabaK	övla	
Gabah	öle	

Edatlar

“Yalnız başına bir anlam taşımayan; ancak, ad ve ad soylu kelimelerden sonra gelerek, sonuna geldiği kelimeyle cümledeki başka kelimeler arasında anlam ilişkisi kuran gramer görevli bağımsız kelimelere” (Korkmaz, age., 79) edat denir. Iğdır Merkez ağzında kullanılan edatlar şunlardır:

aħır	êlese	héc
belké	gemeni	naħ
bes	gereh	oħ
deel	hana	
deél	heye	

Zamirler

“Kişilerin ve canlı-cansız ad grubundaki varlıkların yerini tutma, onları işaret veya soru yolları ile temsil etme görevi yüklenmiş olan ad soylu kelime türüne” (Korkmaz, age., 250) zamir denir. Iğdır Merkez ağzında toplam üç tane zamir tespit edilmiştir. Bunlardan “*men*” ve “*munlar*” kişi zamiri, “*öz*” kelimesi de dönüşlülük zamiridir.

men
munlar
öz

Fiiller

“Bir kılışı, bir oluşu veya bir durumu anlatan; olumlu ve olumsuz şekillere girebilen kelimelere” (Korkmaz, age., 91) fiil denir. Fiiller yapısına göre *basit*, *türemiş*, *birleşik* olmak üzere üçe ayrılır. Burada öncelikle Iğdır Merkez ağzında geçen fiilleri alfabetik olarak bir arada verdik. Ardından bunları yapılarına göre üç alt başlığa ayırdık:

aħ-	baħ-	duraħ-
anna-	cır-	ehle-
annaş-	cırilla-	Gaħ-
annaT-	çeh-	Gavır-
apar-	doğ-	Gaviş-
böyü-	döğ-	Gayıt-

Gocala-	örgan-	Tol-
Guyla-	örget-	Tolan-
getır-	Pıç-	Töh-
gét-	Pıt-	Tüş-
ılleş-	Poz-	uğurla-
kâğ eyle-	sağla-	yağ-
kef ol-	söğ-	yağala-
mırılla-	tap-	yeke-
neynı-	Tağ-	yığ-
oğu-	Tık-	yığı-
ot-	Toğun-	

Basit Fiiller

“Yapı ve anlam bakımından daha basit ögelere ayrılamayan, tek veya iki heceli kök durumundaki fiillere” (Korkmaz, age., 37) basit fiil denir. İğdır Merkez ağzının söz varlığında 18 adet basit fiil tespit edilmiştir. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

ağ-	gét-	Tağ-
bağ-	ot-	Tık-
cır-	Pıç-	Töh-
çeh-	Pıt-	Tüş-
döğ-	Poz-	yağ-
Gağ-	tap-	yığ-

Türemiş Fiiller

“Ad veya fiil kök ve gövdelerinden yapım ekleriyle kurulmuş fiillere” (Korkmaz, age., 217) türemiş fiil denir. İğdır Merkez ağzının söz varlığında 25 adet türemiş fiil tespit edilmiştir. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

anna-	ehle-	getır-
annaş-	Gavır-	ılleş-
annaT-	Gavış-	mırılla-
böyü-	Gayıt-	neynı-
cırılla-	Gocala-	örgan-
durağ-	Guyla-	örget-

sağla-	Tolan-	yıhı-
Tohun-	uğurla-	
Tol-	yağala-	

Birleşik Fiiller

“Ad soylu bir kelimeyle ‘*etmek, eylemek, olmak*’ yardımcı fiillerinin birleşmesinden veya birer sıfat-fiil ya da zarf-fiil ekleriyle birbirine bağlanmış iki ayrı fiil şeklinin anlamca kaynaşmasından oluşmuş fiil türüne” (Korkmaz, age., 46) birleşik fiil denir. İğdır Merkez ağzının söz varlığında 3 adet birleşik fiil tespit edilmiştir. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

apar- (< *alıp bar-*)⁵
kâğ eyle-
kef ol-

Sonuç

İğdır, günümüze kadar çeşitli kültürlere ev sahipliği yapmasına ve zengin bir dil ve edebiyat malzemesine sahip bir il olmasına rağmen bu ağız üzerine yeterince araştırma yapılmamıştır. Bu durum dikkate alındığında, İğdır Merkez ağzının söz varlığını ortaya koyan bu makale, konuyla ilgili çalışma yapacak bilim insanları için bir kaynak ve hareket noktası olma özelliğindedir. Bu makalede, İğdır Merkez ağzının söz varlığını oluşturan 256 adet kelime alfabetik sıra ve çeviri yazı işaretleriyle birlikte verilmiş bulunmaktadır. İlk olarak, tamamını bir arada sıraladığımız bu söz varlığını daha sonra “isimler” ve “fiiller” olmak üzere ikiye ayırdık. Ardından, isim ve fiilleri yine kendi aralarında inceledik. İsimler “*isim, sıfat, zarf, zamir, edat*” türlerinden oluşurken; fiilleri de yapısına göre *basit fiiller, türemiş fiiller* ve *birleşik fiiller* alt başlıklarıyla tasnif ettik.

⁵ *Apar-* fiilinin etimolojisi hakkında daha fazla bilgi için bk. AYVERDİ İlhan, Misalli Büyük Türkçe Sözlük 1, s.148.

Çeviri Yazı İşaretleri

Ünlüler:

[á]: /e/ - /a/ arası bir ünlü

[â]: /a/ - /ı/ arası bir ünlü

[é]: /e/ - /i/ arası bir ünlü

[ê]: /e/ - /i/ arası; yarı düz yarı yuvarlak bir ünlü

[î]: /ı/ - /u/ arası bir ünlü

[ú]: /u/ - /ü/ arası bir ünlü

[ó]: /o/ - /u/ arası bir ünlü

[ô]: /ö/ - /o/ arası bir ünlü

[õ]: /ö/ - /ü/ arası bir ünlü

Ünsüzler:

[K]: /k/ - /g/ arası bir ünsüz

[K̄]: /k̄/ - /h/ arası bir ünsüz

[T]: /d/ - /t/ arası bir ünsüz

[P]: /b/ - /p/ arası bir ünsüz

[G]: /ğ/ ünsüzü

[F]: /f/ - /v/ arası bir ünsüz

[h]: hırıltılı art damak ünsüzü

KAYNAK KİŞİLER⁶

Canan DURSUN, Yaş 57, Ev Hanımı, Iğdır
Fatma GONCA, Yaş 85'in üzeri, Ev Hanımı, Iğdır
Fatma YEŞİL, Yaş 57, Ev Hanımı, Iğdır
Firuze YILDIRIM, Yaş 50, Ev Hanımı, Iğdır
Hürü ALATAŞ, Yaş 80'in üzeri, Ev Hanımı, Iğdır
Mediye AĞRI, Yaş 65, Ev Hanımı, Iğdır
Naringül BOZKUŞ, Yaş 57, Bakkal, Iğdır
Nurgüzel ALATAŞ, Yaş 49, Ev Hanımı, Iğdır
Şefika IŞIK, Yaş 80, Ev Hanımı, Iğdır
Zehra AĞRIDAĞ, Yaş 88, Ev Hanımı, Iğdır
Zehra GÖĞCE, Yaş 48, Ev Hanımı, Iğdır

KAYNAKÇA

Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni (9 Mayıs 1997), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara-1999.

AKSOY Ömer Asım, Bölge Ağızlarından Atasözleri ve Deyimler *I-II*, 2.baskı, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara-1996.

-----, Gaziantep Ağzı, Cilt 1, Türk Dil Kurumu Yayınları, İstanbul-1945.

ALKAYIŞ M. Fatih, Adıyaman Ağzında Atasözleri ve Deyimler, Öncü Kitap, Ankara-2012.

AYVERDİ İlhan, Misalli Büyük Türkçe Sözlük, 3 cilt, Kubbealtı Neşriyatı, İstanbul-2005.

Derleme Sözlüğü, I-XII, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara-1993.

ERCİLASUN Ahmet Bican, Kars İli Ağızları, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara-2002.

ERDEM Mehmet Dursun ve BÖLÜK Ramazan, Gazi Kitabevi, Ankara-2012.

⁶ Kaynak kişilerin belirlenmesinde, bunların belli bir yaşa sahip bayanlar olmalarına ve Iğdır Merkez ağzını konuşuyor olmalarına öncelik verilmiştir. Bu makaledeki söz varlığı, Iğdır'ın Söğütlü ve Kışla mahallelerinde kayıt altına alınan on bir adet derleme metinden hareketle elde edilmiştir.

GEMALMAZ Efrasiyap, Erzurum İli Ağızları, Cilt 1, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara-1995.

GÜLENSOY Tuncer, ALKAYA, Ercan; Türkiye Türkçesi Ağızları Bibliyografyası, 2.baskı, Akçağ Yayınları, Ankara-2003.

GÜLTEKİN Sunay, Iğdır Ağzı Üzerine Bir İnceleme, 1975.

Iğdır Turizm Rehberi, Iğdır Valiliği (*erişim: igdir.gov.tr*).

KALAY Emin, Edirne İli Ağzı, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara-1998.

KARAHAN Leylâ, Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara-1996.

KAVAKLIÇEŞME Hüsna, Kars ve Iğdır Azerileri Ağzı (Dil İncelemesi-Metin-Dizin), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum-2010.

KORKMAZ Zeynep, Nevşehir ve Yöresi Ağızları, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara-1994.

-----, Güney-Batı Anadolu Ağızları, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara-1994.

-----, Gramer Terimleri Sözlüğü, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara-2007.

ÖZKAN Fatma, Osmaniye Tatar Ağzı, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara-1997.

NUYAN Perihan, Iğdır Merkez Ağzı, Adıyaman Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Yayınlanmamış Lisans Tezi, Adıyaman-2013.

Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara-2005.

YAVUZ Serdar, “Karakeçili Ağzı I (Kırıkkale) - Giriş”, JASSS The Journal of Academic Social Science Studies, Volume 2 Issue 2, p.15-26, Winter 2009.